

8.6 Tekintettel a regionális integrációra, az EU kooperációs programoknak, különösen azoknak, amelyek a fejlődő országokkal és az LDC-kkel folytatott regionális integrációt érintik, külön hangsúlyt kell helyezniük a fenntarthatóság változatos dimenzióira, azaz a gazdasági, szociális és környezetvédelmi

szempontokra. Az EGSzB nagymértékben hozzá tud járulni ezen erőfeszítések sikeréhez, mivel az EU testülete a legalkalmasabb arra, hogy rábízák e kérdések intézését a civil társadalmon belül.

Brüsszel, 2004. június 2.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Roger BRIESCH

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvét a termékek és szolgáltatások terén megvalósító tanácsi irányelvre

(COM(2003) 657 végleges – 2003/0265(CNS))

(2004/C 241/13)

2004. március 31-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzatának 29. cikkének 2. bekezdése alapján saját kezdeményezésére véleményt alkot a következő témában: Javaslat a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvét a termékek és szolgáltatások terén megvalósító tanácsi irányelvre.

A „Foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai és állampolgársági” Szekció, melynek az volt a feladata, hogy a Bizottság munkáját előkészítse ezzel a témával kapcsolatban, 2004. május 5-én fogadta el véleményét. Az előadó Clare Carroll volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2004. június 2–3-án tartott 409. plenáris ülésén (a 2004. június 3-i ülésen) 120 szavazattal 49 ellenében, 15 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. A javaslat jogalapja, tartalma és hatálya

hogy a tagállamok megvalósíthassák a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvét. Visszaható hatálya nincs.

1.1 Az Európai Bizottság javaslata az Európai Közösséget létrehozó szerződés 13(1). cikkén alapszik, amely már korábban is – a foglalkoztatottság terén – a valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon⁽¹⁾, valamint – a foglalkoztatottsággal és a termékek és szolgáltatások ellátásával kapcsolatban egyaránt – a faji vagy etnikai származáson⁽²⁾ alapuló megkülönböztetések ellen küzdő irányelvek alapját képezte.

1.2.1 A nemi alapú közvetlen és közvetett megkülönböztetés tilos, beleértve a nők terhességre és anyaságra hivatkozva történő hátrányos megkülönböztetését is. A zaklatás és a szexuális zaklatás a javaslatban szereplő meghatározás szerint nemi alapú megkülönböztetésnek számít, ezért tilos. Akár visszautasítja valaki az effajta viselkedést, akár enged neki, ez nem képezheti az adott személyt is érintő döntés alapját. Az irányelv értelmében a megkülönböztetésre történő buzdítás is megkülönböztetésnek számít.

1.2 A javasolt irányelv a termékek és szolgáltatások elérésével és ellátásával kapcsolatos, nemi alapú megkülönböztetés elleni küzdelemhez határoz meg egy keretet azzal a céllal,

1.3 A javaslat széles hatállyal rendelkezik, bár bizonyos jelentős korlátozásokkal is számolni kell. Hatálya alá tartozik az általánosan hozzáférhető termékek és szolgáltatások hozzáférése és ellátása, beleértve a lakóhelyeket is. A köz- és a magán-szektorra egyaránt vonatkozik, beleértve a hivatalos testületeteket is. Nem vonatkozik a pusztán magánjellegű ügyletekre, például hétvégi ház családtagnak történő bérbeadására vagy magánház egyik szobájának kiadására.

⁽¹⁾ A 2000. november 27-én kelt, 2000/78/EK jelű tanácsi irányelv a foglalkoztatottság terén történő egyenlő bánásmód általános keretének létrehozására.

⁽²⁾ A 2000. június 29-én kelt, 2000/43/EK jelű tanácsi irányelv a személyek közötti, faji vagy etnikai származástól független egyenlő bánásmód elvének megvalósítására.

1.3.1 A Bizottság példákat hoz az általánosan hozzáférhető termékekre és szolgáltatásokra:

- bejárás a nyilvánosság számára nyitott épületekbe és területekre,
- mindenfajta lakóhely, a bérelt és a szállodai szállást is beleértve,
- banki, biztosítói és egyéb pénzügyi szolgáltatások,
- közlekedés,
- bármilyen foglalkozás vagy szakma ⁽¹⁾ szolgáltatásai.

1.3.2 Az érintett szolgáltatások köre igen széles. A főbb területek: nyugdíjak, élet- és balesetbiztosítás, általános biztosítás, illetve a pénzügyi és lakásslavizálásokhoz való hozzáférés.

1.3.3 A biztosítási és az ehhez kapcsolódó pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos prémiumok és juttatások kiszámításában a nemi hovatartozás mint tényező használata az irányelv hatálya lépésének időpontjától kezdve tilos lesz. A tagállamok azonban engedélyt kaphatnak az irányelv megvalósításának további 6 évvel történő elhalasztására. Ebben az esetben haldéktalanul értesíteniük kell a Bizottságot, és részletes táblázatokat kell összeállítaniuk, közzétenniük és rendszeresen frissíteniük a férfiak és nők halálozási arányának és várható élettartamának adatairól.

1.4 Vannak bizonyos kivételek is. Az ajánlott irányelv nem tiltaná azokra a termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkozó megkülönböztetéseket, amelyek esetében a férfiak és a nők helyzete nem hasonlítható össze, mivel ezek a termékek vagy szolgáltatások kizárólag vagy elsősorban az egyik nem tagjait, illetve a két nem által különbözőképpen használt képességeket érintik. Ilyen például az azonos neműek úszóversenye, illetve az egyéni elbírálás szerinti klubtagság.

1.5 Az irányelv hatálya alól különleges kivételt képez az oktatás és a médiákban és reklámokban megjelenő tartalom, különösen a 89/552/EK tanácsi irányelv 1(b) pontjában meghatározott hirdetés és televíziós hirdetés.

1.6 Az irányelv engedélyezi a pozitív megkülönböztetést.

1.7 Az irányelv tartalmazza a minimális jogokkal és jogorvoslatokkal, a hatálya léptetéssel és az ellenőrzéssel kapcsolatos rendelkezéseket, amelyek ugyanazok, mint az 1.1. bekezdésben említett két irányelv esetében.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az EGSzB kiemelten fontosnak tartja a férfiak és a nők termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférése és ellátása terén a nemi alapú megkülönböztetés eltörlésének elvét.

2.2 Az EGSzB helyesli, hogy ennek a javaslatnak a megfogalmazása és a benne szereplő meghatározások összhangban állnak a két korábbi irányelvvel és az egyenlőségi esetek bizonyítási kötelezettségével.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 végleges: Magyarázó megjegyzések.

2.2.1 Az EGSzB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a „szolgáltatások” definíciója csak az irányelvtervezet bevezetésének 10. cikkében szerepel. A félreértések elkerülése végett, minthogy a köz- és egyéb (például a civil szervezetek által nyújtott) szolgáltatások széles választékban állnak a polgárok rendelkezésére, a „szolgáltatások” kifejezést pontosan meg kell határozni a szövegben. Az EGSzB egy átfogó értelmezést tart elfogadhatónak.

2.3 Sajnálatos az oktatás kizárása az irányelv hatálya alól. Az is nyilvánvaló viszont, hogy ezen a területen a Közösség hatáskörével kapcsolatban problémák léphetnek fel. Az oktatás azonban kulcsfontosságú tényező a nők és férfiak közti egyenlőség terén, mivel azt eredményezheti, hogy a fiúk és lányok a hagyományos pályákat választják, ami jelentősen befolyásolhatja a jövőjüket. Egyes tagállamokban aggasztó a választási lehetőségek szűkösége és az oktatásban a megfelelő tanácsadás hiánya, amelynek jelentős következményei vannak mind az egyénre, mind a társadalmi integrációs célok elérésére, mind pedig magának az EU-nak a versenyképességére nézve.

2.3.1 Az Európai Bizottság állítása szerint csak a magánoktatást lehetne a szolgáltatások közé sorolni, ha ez a szektor nem lenne kizárva az irányelvből. Ez az egyenlő bánásmód elvének megvalósítása terén különböző normákat eredményezhetne.

2.3.2 A tagállamok a Lisszaboni stratégia ütemterve keretében már megkezdték az oktatást érintő intézkedéseket. Az EGSzB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy erejéből telhetően ösztönözze a tagállamokat arra, hogy a fiúk és a lányok számára egyenlő mértékben biztosítsanak oktatási lehetőségeket és az azokhoz való hozzáférést.

2.3.3 Az egyenlő bánásmódról szóló meglévő irányelv a szakképzés elérhetőségét fedi, amely a szakmai jellegű felsőoktatást is magában foglalja. Ez azonban nem elegendő. Ahhoz, hogy valaki kihasználhassa a felsőoktatás lehetőségeit – akár egyetemen, akár más továbbképző intézményben –, az ehhez szükséges alapokat már az általános- és középiskolában meg kellett szereznie.

2.4 Az EGSzB tudomásul veszi, hogy a javaslat a médiát és a reklámokat csak mint szolgáltatási ágazatokat fedi, és elismeri, hogy a jelenlegi javaslat nem a megfelelő eszköz a médiában és a reklámokban levő tartalmak jogi szabályozására. Ám mivel a média és a reklámok erőteljesen befolyásolják a közhangulatot és a közvéleményt, ezeket az EU a munkából és a mindennapi életből a megkülönböztetés kiszorítására irányuló törekvéseiben nem hagyhatja figyelmen kívül. A szabályozás és a cenzúra között azonban keskeny a határmezsgye. Az Európai Bizottságnak ezért a fenti tényezőket szem előtt tartva továbbra is konzultálnia kell ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban, és ésszerű időn belül meg kell tennie a megfelelő lépéseket. Az EGSzB szívesen részt vesz ebben a folyamatban.

2.5 Az EGSzB helyesli azt a tényt, hogy a férfiak és a nők egyenlő mértékben részesülhetnek pénzbeli támogatásban – ami, akár vállalkozókról, akár lakástámogatást kereső magán-személyekről legyen is szó, mindkét nem számára különösen fontos.

2.6 Az EGSzB úgy véli, hogy mivel az irányelv nem fedti az oktatás, a média és a reklám tárgykörét, ezért a javaslat legérzékenyebb pontja a biztosításokhoz való nemtől független hozzáférés kérdése. Nem szabad, hogy a javaslat által tárgyalt bármely területen – így a biztosítás terén – új megkülönböztetési kritériumok jöhessenek létre.

2.6.1 Az EGSzB számára eléggé vitathatónak tűnik az az állítás, miszerint a nemektől független tarifarendszer – amelyet az Unió egyes országában be is vezettek – minden esetben a biztosítási díjak általános emelkedéséhez vezet, és hogy a nemek közti egyenlő kockázatvállalás felveri a biztosítási költségeket. Batorság és a javaslat céljaival ellentétben áll megengedni a tagállamok számára azt, hogy a szolgáltatásnyújtási és letelepedési szabadság kontextusában biztosítási vonatkozásban hat évig ne kelljen bevezetniük az egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályokat.

2.6.2 Ami a társadalombiztosítási rendszerben a kiegészítő biztosítási jogokhoz való nemtől független hozzáférést illeti, az EGSzB a közvetett és közvetlen megkülönböztetés teljes eltörlését kéri. Ez a kérés annál is inkább sürgős, mivel a társadalombiztosítás második és harmadik pillérének (kiegészítő biztosítás) fejlesztése jelenleg a társadalombiztosítás legdinamikusabb oldala az Unióban. Ebben a tekintetben az EGSzB a Kiegészítő egészségbiztosítás⁽¹⁾ témájában kifejtett véleményében szereplő javaslatokra hivatkozik.

3. Külön megjegyzések

3.1 Az EGSzB támogatja a pénzbeli támogatásokhoz való egyenlő hozzáférést, amelyek közül számos alapvető fontosságú a mindennapi élethez, valamint ahhoz, hogy a férfiak és a nők egyenlő mértékben kaphassanak prémiumot és juttatásokat. Az irányelv hatálya alá tartozó pénzügyi szolgáltatások széles skálája azonban teljesen különböző természetű szolgáltatásokat takar – pl. gépjármű-biztosítást, egészség- és rokkantbiztosítást, nyugdíjakat és járadékokat. Ez tagországonként más-más bonyolult és összetett problémákat vethet fel.

3.1.1 El kell azonban ismerni azt, hogy ezeknél a szolgáltatásoknál a juttatások és prémiumok egyenlővé tétele negatív és pozitív hatásokkal is járhat, amelyek az érintett pénzügyi szolgáltatástól függően másként érhetik a férfiakat és a nőket. A gépjármű-biztosítás esetében balesetmentes vezetésért csak több éves biztosítási tapasztalat után jár jutalom. Erősen valószínű, hogy a felmerülő bizonytalanságok fedezésére a biztosítási költségek mindenki számára emelkedni fognak.

3.1.2 Az Európai Bíróság a Coloroll-ügyben⁽²⁾ elfogadta a nemi alapú biztosítási statisztika érvényességét a nyugdíj-hozzájárulások és -juttatások kiszámításában. Megkövetelte azonban, hogy a dolgozók egyenlő mértékben járuljanak hozzá és részesüljenek a juttatásokból. A munkáltató részéről a magasabb mértékű hozzájárulást érvényesnek tartotta. A Bíróság tulajdonképpen elismerte, hogy a juttatások egyenlővé tétele többé kerül. A foglalkoztatási nyugdíjrendszerekben a munkáltatónak kellett megfizetnie a magasabb hozzájárulást. A magánnyugdíj- és -biztosítási rendszerekben nincs munkáltató, aki felvállalná a magasabb prémiumot és hozzájárulást: ezeket tehát a szolgáltatásból részesedő félnek kell viselnie. Ez azonban nemcsak azokra a nyugdíjakra vonatkozik, ahol a férfiaknak kell megfizetni a nők várhatóan hosszabb élettartamát, hanem mindenfajta biztosítási típusra. Előfordulhat például, hogy a nőknek kell megfizetni a férfiak megnövekedett baleseti kockázatát stb.

3.1.3 Az Európai Bizottság bővített hatáskiertékelési dokumentumában felismeri, hogy a biztosítók számára bizonyos költségek merülnek fel, amelyeket végül a fogyasztókra kell hárítani, azonban úgy véli, hogy az átállási időszak elmúltával ez is megszűnik. Az EGSzB véleménye ugyanez.

3.1.4 Az EGSzB itt kíván továbbá hivatkozni a nők és férfiak egyenlőségének szerződésbeli elvére. Ezt az elvet alapul véve nyilvánvaló, hogy a biztosítói iparnak – természetesen egy adott időszak elteltével – úgy kell módosítania a számítási rendszerét, hogy a nemek ne szerepeljenek tényezőként a prémiumok kiszámításánál, például a gépjármű-biztosítás esetében. Mivel a balesetek gyakoriságát és az élettartamot nyilván nem befolyásolják a számítási módszerek, a fogyasztók prémium kifizetése összességében – elvileg – változatlan marad.

3.1.5 Az EGSzB úgy véli, hogy a javaslatok hosszú távú hatásának felbecsüléséhez a biztosítási/nyugdíjnyújtási iparág részletes kiértékelése szükséges (az alternatív alapok hatásának független szimulációját is beleértve). Az EGSzB véleménye szerint az irányelv hatályba lépése után fontos az események nyomon követése – különösen a biztosítói iparágban. Az irányelv célja összességében az emberek megkülönböztetés nélküli bánásmódhoz való jogának megvédése.

3.2 A lakástámogatással kapcsolatban az EGSzB véleménye az, hogy az irányelvet nem lenne szabad magánügyletekre alkalmazni, pl. családtagok közötti bérlet, eladás vagy ajándékozás esetére.

3.3 Az EGSzB véleménye az, hogy a kivételeket világosan meg kell fogalmazni. Ezeknek nem szabad a nők és férfiak közötti egyenlőséget kockára tenniük.

⁽¹⁾ HL C 204., 2000.7.18., 51. o. (előadó: Jean-Michel Bloch-Lainé).

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd. v Russell & mások C-200/91, 1994. szeptember 28.

3.4 Az EGSzB helyesli az 5. cikket, amely engedélyezi a pozitív megkülönböztetést. Ez a rendelkezés azonban nem veszélyeztetheti a közsféra és a civil szervezetek által a férfiak és nők számára nyújtott létfontosságú szolgáltatásokat, mint például a hátrányos helyzetűek számára fenntartott egynemű szállásokat, illetve a családon belüli vagy egyéb erőszak áldozataul esett nők menedékhelyeit.

3.5 Az EGSzB egyetért a civil szervezetekkel való párbeszédéről szóló rendelkezéssel. Ennek a rendelkezésnek azonban

garantálnia kell a szervezett civil közösségekkel való rendszeres kapcsolattartást is.

3.6 Létfontosságú, hogy az emberek tudomást szerezhessenek és megfelelően tájékozódhassanak az irányelvről annak elfogadásakor, hogy a fogyasztók teljes mértékben ismerjék jogaikat, és hogy a termékgazdálkodók és a szolgáltatók is tisztában legyenek az irányelv által megszabott köteleességeikkel.

Brüsszel, 2004. június 3.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Roger BRIESCH

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a Bizottságnak az Európai Tanácshoz és az Európai Parlamenthez benyújtott közleményéről – A technológiák fejlesztése a tartós fejlődés szolgálatában; az Európai Unió akciótérve az ökoteknológiák alkalmazásának előnyben részesítéséért

(COM(2004) 38 végleges)

(2004/C 241/14)

2004. január 28-án a Bizottság határozatot hozott, hogy – az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262-es paragrafusának rendelkezéseinek megfelelően – konzultálni fog az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal a következő témában: A Bizottságnak az Európai Tanácshoz és az Európai Parlamenthez benyújtott közleménye – A technológiák fejlesztése a tartós fejlődés szolgálatában; az Európai Unió akciótérve az ökoteknológiák alkalmazásának előnyben részesítéséért (COM(2004) 38 végleges).

A mezőgazdasági, vidékfejlesztési és környezetvédelmi szakszekció, melynek feladata a Bizottság munkáinak előkészítése az adott témával kapcsolatban, 2004. május 6-án elfogadta a véleményt (előadó: Buffetaut úr).

2004. június 2-án és 3-án tartott, 409. plenáris ülésén (június 2-i tanácskozásán) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 177 igen, 1 nem szavazat és 5 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Ez a közlemény a Bizottság által elfogadott nem törvényhozói szövegek sorába tartozik, melyek egyszerre vizsgálják az adott területen már megvalósult kezdeményezéseket, valamint a jövő politikai célkitűzéseit. A Bizottság számára egyfajta általános gondolkodási keretet nyújt az ökoteknológiákról.

1.2 Belehelyezi a közleményt a tartós fejlődés érdekében kidolgozott stratégia, illetve a lisszaboni stratégia tárgy körébe, egyúttal emlékeztet arra – már ismerjük a nótát –, hogy célja az Európai Uniót „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává tenni, amely képes olyan tartós gazdasági növekedésre, mely a foglalkoztatottság mennyiségi és minőségi javulásával és nagyobb társadalmi kohézióval jár”.

1.3 Ez után a már-már rituális emlékeztető után azonban felmerül az igazi kérdés: vajon mik az ökoteknológiák előnyben részesítésére kidolgozott akciótérvek (ETAT) (PAET) céljai?

A Bizottság három ilyet említ:

- megszüntetni az akadályokat, hogy az ökoteknológiákban rejülő összes lehetőség kiaknázhassuk,
- mindent megtenni azért, hogy az EU fontos szerepet vállalhasson az ökoteknológiák végső kivitelezésében és gyakorlati hasznosításában,
- minden érdekeltet mozgósítani e célok megvalósítása érdekében,

mindezt annak a végső célnak az érdekében, hogy csökkentsük a természeti kincseinkre nehezedő nyomást, hogy javítsuk Európa lakosságának életminőségét, valamint, hogy ösztönözzük a gazdasági növekedést.

1.4 A Bizottság úgy véli, hogy politikai szempontból eljött a pillanat, hogy ezt az akciótérvet elindítsuk, de még mindig kérdés, vajon milyen módon és konkrétan mely akciókat? E két kérdésre adott válaszokat tartalmazza ez a szöveg.